

MATTHAEUS

κατά Ματθαίον vel: ev. sec. Mt (quod connotat quattuor formas ev.) vel hell. loco simplicis gen.: ev. Matthaei 99.

βίβλος ἢ liber (βύβλος papyrus planta). γένεσις origo, ortus, generatio. Ἰησοῦς Iesus = «Jahveh salus est». Χριστός (χρῖο ungo) Unctus = Messias. υἱός filius. ἠ-γέννησεν γεννάω genuit. τόν art. hic et in sqq stat ad indicandum acc. in nominibus non declinatis. ἀδελφός frater. ἢ βασιλεὺς rex. ἡ τοῦ uxor ἢ ἐπί c. gen. tempore alcs. (solum hic in N. T.). μετ-οικεσία trans-migratio, domicili (οἶκος) mutatio (μετα- transitum indicat ab uno statu ad alterum). Βαβυλῶν -ῶνος gen. directionis: in B. ἢ μετὰ c. 12 acc. post. ἢ ἀνὴρ ἀνδρός -ῖ -α vir, coniux. ἐγεννήθη γεννάω genuit est, natus est. λεγόμενος ptc pass. λέγω dico: qui vocatur. ἢ πᾶς πᾶσα πάν omnis. οὐν igitur. γενεά generatio. ἔως c. 17 gen. usque ad. δεκα-τέσσαρες = 14 (= 2 x 7). ἢ γένεσις v. 1. 18 οὗτος sic. ἦν εἰμι erat. μνηστευθεῖσθαι ptc aor. pass. μνηστεύω alqm mihi uxorem posco, alqm alci uxorem do, despondeo; pass. sponsa fio; gen. absolutus = latine abl. abs.: cum sponsa facta esset. μήτηρ -τρος -τρί -τέρα mater. πρὶν ἤ c. acc. c. inf. antequam (ἦ = quam, abundat, provenit ex subiacente idea πρότερον ἢ prius quam). συν-ελθεῖν inf. aor². -έρχομαι con-venio (scil coniugalter). αὐτούς acc. sicut semper subiectum infinitivi. εὐρέσθη εὐρίσχω inventa est; pass. « inveniri » hebr. saepe sensu debiliori adhibetur, fere = fieri, esse, se trouver, sich befinden. γαστήρ -τρος -τρί venter, uterus. ἔχουσα ἔχω habens fem. πνεῦμα (πνέω spiro) sine art. quia nomen proprium. ἀγίος sanctus. ἢ ἀνὴρ v. 16. 19 δίκαιος iustus, observans legis. ὧν εἰμι ptc: cum esset. μὴ loco οὐ in NT semper, ubi alius modus quam indicativus negatur 307. θέλων -ω volens. δειγματίσαι inf. aor. -τίζω facio alqm δείγμα = exemplum propalando facta eius, defero ad tribunal. ἐ-βουλήθη aor. dep. βούλομαι volo; aor. ingress. (185): decerno; frt solummodo: cogito de, penser à, daran denken, ingress.: auf den Gedanken kommen. λάθρα adv. clam, occulte. ἀπο-λύσαι inf. aor. -λύω absolvo, di-mitto (uxorem). ταῦτα (οὗτος) haec neutr. pl. ἢ ἐν-θυμηθέντος ptc aor. dep. ἐν-θυμέομαι in animo (θυμός) verso, perpendo; gen. abs.; aor. hic mirum est, cum status mentis utpote actio durans ptc praesens requireret; frt ingress.: cum in animo iam statuisset (cf ἐβουλήθη). ἰδοὺ ecce. ἀγγελος (ἀγγέλλω nuntio) angelus, nuntius. Κύριος Dominus, sine art. semper Jahveh. ἕναρ τό in NT solum in formula κατ' ὄναρ in somnio; alias ἐν-ύπνιον. ἐ-φάνη aor² pass. φαίνομαι appaereo. λέγων -ω dicens. υἱός nomin. loco vocativi 23. μὴ c. con. prohibet actionem fut. 182. φοβηθῆς con. aor. dep. φοβέομαι timeo. παρα-

- λαβῆν inf. aor² -λαμβάνω accipio (scl uxorem in domum meam); secundum Chrysost.: (iam acceptam) retineo, id quod hoc verbum imprimis in aor. vix ac ne vix quidem significare potest. γυνή γυναικός ἡ mulier, uxor, sed hebr. iam de sponsa dicitur. γάρ enim. γεννηθῆν ptc aor. pass. v. 12. || τέξεται fut. med. τίκτω pario. καλέσεις καλέω vocabis; fut. frt ininunctivum = imptn. ὄνομα⁸ nomen (καλ. τὸ ὄν. plurasis hebr.). σώσει salvabit σῶζω (ex σωῖζω) reddo σῶς inconvulsum, servo. λαός populus. ἀμαρτία peccatum. || τοῦτο (οὔτος) hoc. ὅλος totus, omnis. γέγονεν pf² γί(γ)νομαι fio. ἔνα c. conii. ut finale. πληρωθῆ conii. aor. pass. πλήρωτο reddo πλήρης, impleo. βῆθῆν λέγω dictum. ὅπο c. gen. ab (apud pass.). διὰ c. gen. per. προ-φήτης³ propheta, is qui πρό ante (faciem alterius, personam eius gerens) φησὶ loquitur. λέγον-τός ptc. || παρθένος ἡ virgo. γαστήρ v. 18. ἔξει ἔχω habebit. 24 τέξεται v. 21. καλέσουσιν καλέω vocabunt. || μεθ-επιμνησόμενον ptc pass. -εύω transferens (μετα- ab una lingua in alteram) interpretor (ἐπιμνησέω). ἐστὶν hic = significat (quae vox in lingua hebr. non habet aequivalens). μεθ⁷ = μετὰ c. gen. cum. || ἐγερθεῖς expergefactus ἐγείρω excito, surgere facio. ὕπνος somnus. ἐποίησεν ποιέω fecit. ὡς sicut. προσ-ε-τάξεν aor. προσ-τάττω im-pono, praecipio: praeeperat (sola anterioritas in praeterito non sufficit, ut graece adhibeatur plpf 214). παρ-ε-λαβεν ac-cepit² v. 20. || ἐ-γίνωσκεν cognoscebat (semitice de actu coniugali), impf durationis; (si per ἕως finis actionis indicaretur, expectaveris potius aor. (complexivum). ἕως c. gen. usque ad; ἕως οὐ = ἕως τοῦ χρόνου ὧ cum attractione relativi (70): donec, quod minime excludit continuationem actionis ultra tempus indicatum; auctor effert limitem quia de hoc tantum spatio eius interest ad inculcandam conceptionem virginalem. ἔ-τεκεν τίκτω peperit². ἐ-κάλεσαν vocavit v. 21.
- 2 γεννηθέντος ptc aor. pass. γεννάω gigno; pass. nascor; gen. abs.: cum natus esset. ἡμέρα dies. βασιλεύς⁵ rex. ἰδοὺ ecce. μάγος vox persica: magus = sapiens, astrologiae peritus. ἀνατολή (-τέλλω orior) ortus (solis), oriens; plur. frt quia sol alias aliunde oritur. παρ-ε-γένοντο aor² -γίνομαι praesens fio, ad-venio. λέγοντες dicentes. || ποῦ ubi? τεχθεῖς ptc aor. pass. τίκτω pario. εἶδομεν ὁράω vidimus². γάρ enim. ἀσθήρ ἀστέρος ὁ stella. ἠλθομεν ἐρχομαι venimus². προσ-κυνῆσαι inf. aor. -νέω prostratus veneror; (inf. finalis loco ptc fut. 207). || ἀκούσας ptc aor. ἀκούω audio (alqm). ἐ-παράχθη ταράσσω turbatus est. πᾶς πᾶσα πᾶν totus (quamvis sine art. 143) μετ⁷ = μετὰ c. gen. 4 cum. || συν-αγαγών ptc aor² -άγω con-grego. πάντες (πᾶς) c. art. omnes. ἀρχιερεὺς⁵ princeps sacerdotum; plur.: etiam membra familiarum ex quibus summi sacerdotes oriundi erant cf Act 4, 6. γραμματεὺς⁵ (γράφω scribo) scriba. λαός populus. ἐ-πυνθάνετο πυνθάνομαι sciscitabatur, interrogabat; impf iterationis (sed cf 202). παρὰ c. gen. ab (apud personas). ποῦ v. 2. γεν-νᾶται -άω nascitur v. 1. || εἶπεν (loco -ον 333) λέγω dixerit².

- οὕτως ita. γέ-γραπται pf pass. γράφω scribo. διὰ c. gen. per. προ-φήτης³ propheta v. 1, 22. || γῆ terra. οὐδαμῶς nequaquam. 6 ἐλάχιστος minimus. ἡγεμών -όνος ὁ dux, princeps; de oppido principaliore. ἐξ-ελεύσεται -ἐρχομαι e-gredietur, ex-ibit. ἡγούμενος ptc ἡγέομαι duco. ὅσ-τις talis qui 163. ποιμανεῖ ποιμαίνο pascat. || τότε tunc (praedilecta vox Mt in transizione ad novum 7 alqd; nonagies; probabiliter influxus aram.): λάθρα adv. clam. καλέσας ptc aor. -έω voco. ἠκριβώσεν ἀκριβῶω diligenter (ἀκριβῆς) investigavit. παρὰ v. 4. χρόνος tempus. φαινομένους ptc med. φαίνω in lucem profero, ostendo; med. luceo, appareo; ptc praes. cui subest impf 204 s: tempus quo coeperat (214) lucere. ἀσθήρ v. 2. || πέμψας ptc aor. πέμπο mitto. εἶπεν dixit² v. 5. πορευθέντες profecti -εύομαι vado, eo. ἐξ-ετάσαστε imptn aor. -ετάξω ex-plo-ro, investigo. ἀκριβῶς (-βῆς⁸) adv. accurate, diligenter cf v. 7. περί c. gen. circa. παιδίον (deminutivum ad παῖς) puer(ulus). ἐπ-άν (= ἐπει ἄν) c. conii. quando, cum (de re fut. 232). εὗρητε conii. aor² εὕρισκω invenio. ἀπαγγεῖλατε imptn aor. -αγγέλλω nuntio. ὅπως c. conii. = ut fin. κἀγὼ = καὶ ἐγὼ et ego. ἐλθῶν ptc aor² ἐρχομαι venio. || προσ-κυνῆσαι conii. aor. v. 2. 9 ἀκούσαντες v. 3. ἐ-πορεύθησαν v. 8 profecti sunt. ἰδοὺ ecce. εἶδον v. 2; hic: viderant 214. ἀνα-τολή v. 1. προ-ῆγεν impf -άγω produco; intr. prae-cedo. ἕως donec. ἐ-στάθη conii. aor. pass. (loco ἔ-στην 173. 175) ἴσταμαι me sisto, hic: con-sisto = progredi desino, s'ar-riber. ἐπ-άνω c. gen. (loco ἐπί 59) supra. οὐδὲ ἕν ubi. ἦν εἶμι erat. παιδίον v. 8. || ἰδόντες ptc aor² ὁράω video. ἐ-χάρησαν aor² 10 χαίρω gaudeo: gavisus sunt. χαρά gaudium. μέγας μεγάλη magnus. σφόδρα adv. valde. || οἰκία domus. μετὰ v. 3. μήτηρ -τέρος 11 -τρὶ -τέρα ἡ mater. πεσόντες ptc aor² πίπτω cado. προσ-ε-κύνησαν aor. v. 2. ἀν-οἰξάντες ptc aor. -οίγνυμι aperio. θησαυρός thesaurus. προσ-ἠνεγκαν (loco -κον 333) -φέρω ob-tulerunt². δῶρον donum. χρυσός aurum. λίβανος thus. μύρρα myrrha. || χρηματισ-θέντες (divinitus) edocti -τίζω negotium (χρήμα) perago, (ut magistratus) respondeo, dein de responso oraculi; pass. divinum responsum (vel monitum) accipio. ὅναρ τό somnium v. 1, 20. ἀνα-κάμψαι inf. aor. -κάμπτω re-flecto; intr. re-vertor. ἄλλος alius. ὁδός ἡ via. ἀν-ε-χώρησαν ἀνα-χωρέω re-cesserunt. χώρα terra, regio. || ἀνα-χωρησάντων ptc aor. gen. abs.: cum recessissent. ἰδοὺ ecce. ἄγγελος angelus. κύριος Dominus; sine. art. Iah-veh. φαίνεται v. 7. κατ' ὄναρ v. 1, 20. ἐγερθεῖς aor. ptc pass. ἐγείρω excito, surgere facio; pass. surgo. παρά-λαβε imptn aor². -λαμβάνω sumo ad me vel mecum. παιδίον v. 8. μῆτέρα v. 8. φεῦγε -γο fuge! ἔσθι imptn εἶμι sum, hebr. etiam: maneo. ἐνεῖ ibi. ἕως ἄν c. conii. donec (de actione fut. 232). εἶπω conii. aor. λέγω dico. μέλλει c. inf. in eo est ut. ζητεῖν inf. -τέω quaero: quaesiturus est. ἀπ-ολέσαι inf. aor. -όλλυμι perdo, pessumdo; τοῦ ἄ. (scl χάριν) inf. finalis: perdendi causa = ut perdat. || ὁ δὲ articulus cum vi pronominis: hic autem. παρ-ε-λαβεν ac-cepit² v. 13. 14 νύξ νυκτός ἡ nox; gen. temporis: nocte. ἀν-ε-χώρησεν v. 12. || ἦν 15

- 36 νόσκω; pass. innotesco; ideo c. dat. cf ὄφθη v. 34. κλάσις⁴ frac-
 37 ctio. || λαλούντων ptc gen. abs. ἔ-στη ἴσταμαι stetit². || ποτηθέν-
 38 τες πτοῶ exterriti. ἔμ-φοβος v. 5. ἔ-δόκουν δοκῶ existabant.
 38 θεωρεῖν videre. || τε-ταραχμένοι ptc pf pass. ταράσσω perturbō.
 δια-λογισμῶς deliberatio, dubitatio. ἀνα-βαίνουσιν a-ascendunt;
 39 hebr. || ἴδετε imptv aor² ὁράω. ποῦς ποδός ὁ pes. ψηλαφήσατε
 imptv aor. -φάω palpo, tātonner, palpans contracto, belasten, tāter.
 ἴδετε hīc = intellegite. σάρξ -κός ἡ caro. ὀστέον os (ossa). θεῶ-
 40 ρεῖτε videtis. ἔχοντα habentem. || εἰπών ptc aor² λέγω. ἔ-δειξεν
 41 δείκνυμι monstravit. || ἔτι adhuc. ἀ-πιστούντων ptc v. 11; gen.
 abs. (loco ptc coiuncti 35). ἀπό τῆς χαρᾶς prae gaudio. θαυμα-
 42 ζόντων ptc -άζω miror. ἔχετε habetisne. βρώσιμος (βιβρώσκω)
 42 aptus ad vescendum, esculentum. ἐνθάδε hīc. || ἐπ-ἔ-δωκαν (loco
 -ἔ-δοσαν 332) porrexerunt v. 30. ἰχθῦς -ύος ὁ piscis. ὀπτός (ὀπ-
 43 τῶ asso) assus, tostus, mēros⁵ pars. || λαβών v. 30. ἔ-φαγεν ἐσθίω
 44 com-ēdit². || οὔτοι οἱ λόγοι μου = hoc sibi volebant (significan-
 44 tant) sermones mei. ὦν ptc εἰμι. δεῖ oportet. πληρωθῆναι inf.
 aor. pass. πληρόω impleo. γε-νοῦμένα ptc pf pass. γράφω scri-
 45 bo. || δι-ἦν-οἴξεν aor. v. 32. νοῦς νοός mens, intellectus. συν-ἔναμι
 inf. -ίημι (com-mitto ideas) intellego; τοῦ apud inf.: fin. vel con-
 46 sec. 269. 245. || ὅτι = «:». γέ-γραπται pf pass. παθεῖν v. 26.
 47 ἀνα-στήναι v. 7. || κηρῶσθῆναι inf. aor. pass. κηρῶσσω annuntio,
 praedico. ἐπι τῷ ὀνόματι indicat fundamentum (ἐπι) auctoritatis
 48 et efficaciae. μετὰ-νοια mentis mutatio, paenitentia. ἀφ-εσις⁴
 (-ίημι) re-missio. ἔθ-νος⁷ populus, gens, natio. ἀρξάμενοι ptc aor.
 49 ἀρχομαι incipio. || μάρτυς -υρος testis. || ἀπο-στέλλω e-mitto
 (praes. de fut. prox.). ἐπ-αγγελία promissio = promissum (Spi-
 49 ritus S.). καθίσατε imptv aor. καθίζω facio sedere; intr. con-
 sideo et sedeo, maneo. ἔως οὗ v. 22, 16 donec; hīc cum fut. (loco
 50 coni. aor. 237). ἐν-δύσεσθε fut. med. -δύω induo alqm; med. me
 50 induo, induo alqd. ὕψος⁷ altitudo. || ἐξ-ἤγαγεν e-duxit². ἔως usque
 ad; pleon⁸ apud πρὸς. ἐπ-ἄρας ptc aor. -αίρω tollo, elevo. εὐλό-
 51 γησαν v. 30. || ἔ-γένετο ἐν τῷ v. 4. δι-ἔ-στη δι-ἴσταμαι dis-cessit².
 52 ἀν-ε-φέρετο sursum ferebatur. || προσ-κυνήσαντες ptc aor. -νέω
 prostratus veneror. ὑπ-ἔ-σπερσαν aor. v. 9. διὰ παντός (scl χρο-
 52 νου) semper. αἰνοῦντες -νέω laudantes. εὐ-λογοῦντες laudibus
 celebrantes et gratias agentes.

IOANNES

ἀρχῆ initium; ab ἐν ἀρχῇ incipit etiam liber Gen; allusio 1
 volita; ergo: quando initium sumpsit mundus. ἦν εἰμι erat, exi-
 stebat; impf durationis; duratio in existantia; quadruplici ἦν op-
 ponitur ἐ-γένετο v. 3. λόγος verbum, hīc personale. πρὸς c. acc.
 hell⁸ significat apud (= παρὰ c. dat.); pt tamen etiam indicare
 relationem ad 74 s. θεός sine art. est praedicatum, naturam di-
 3 vinam praedicans de Verbo 128. || δι' = διά c. gen. per: de causa
 3 instrum. (sed etiam de causa principali cf R 11,36) 82 s. ἐ-γένετο
 aor² γίνομαι fio. χωρίς c. gen. separatim ab, sine. οὐδὲ ἐν ne
 unum quidem = οὐδέν. γέ-γονεν pf² γίνομαι; ὁ γέγονεν frt tra-
 4 hendum ad 4a? || ζωή vita. φῶς φωτός τό lux. || σκοτία tenebrae
 (= homines in ignorantia voluntaria Dei). φαίνε -νω intr. lucet.
 5 κατ-ἔ-λαβεν aor² κατα-λαμβάνω com-prehendo, de-prendo; etiam
 87 cohibeo, impedio, supprimo. || ἐ-γένετο hīc: ex-stitit, fuit (γίνομαι
 6 subintrat pro formis deficientibus verbi εἰμι). ἀπ-ε-σταλλῶν ptc
 pf pass. ἀπο-στέλλω (e-)mitto. παρὰ c. gen. vel hell. loco ὑπό 63
 vel cl. « ex parte alcs ». || ἦλθεν ἔρχομαι venīt². εἰς μαρτυρίαν in 7
 testimonium, testandi causa. || μαρτυρήσῃ coni. aor. -ρέω testis 8
 sum, testimonium perhibeo. πιστεύωσιν coni. aor. -εἶω credo; 81
 aor. ingress.: fidem amplector 185 s. || ἦν vel = «existebat» (si-
 9 cut v. 1) cum subiecto τό φῶς; vel = «erat» cum subi. Verbum,
 39 ita ut τό φῶς sit praedicatum, vel τό φῶς est subiectum et prae-
 dicatum est ἦν... ἐρχόμενον: erat veniens, constr. periph. ? 255.
 ἀληθινός verus, veri nominis. φωτίζει -ίζω illuminat. ἐρχόμενον
 40 ptc ἐρχομαι venio: vel se refert ad ἄνθρωπον (frt sub influxu
 40 formulae rabbinicae: genus humanum = omnes qui veniunt in
 40 mundum?) vel se refert ad φῶς; interpretatio praefenda vide-
 12 re esse: (Verbum) erat lux vera quae illuminat omnem homi-
 nem, veniens (attributum ad φῶς) in mundum (i. e. et ve-
 10 niebat in m.). κόσμος mundus, genus humanum. || ἐ-γένετο factus
 40 (fu)erat 214. ἔ-γνω γινώσκω cog-novit²; sem. = agnovit servitio
 40 et cultu. || ἴδιος proprius (hell. suus); τὰ ἴδια populus electus. 11
 40 παρ-ἔ-λαβον re-ceperunt² παρα-λαμβάνω ad-sumo, ac-cepto, ad-
 40 mitto. || ὅσοι quoquot nom. pendens 14. 19. ἔ-λαβον re-ceperunt². 12
 20 ἔ-δωκεν δίδωμι dedit². ἐξ-ουσία (ἐξ-εσιν liberum est, licet) pot-
 20 testas; «dare pot.» frt = «dare» cf Apc 13, 5-7. γενέσθαι inf.
 aor² v. 3. πιστεύουσιν credentibus. || αἷμα⁶ sanguis; pl.: viri scl 13
 13 et mulieris. οὐδὲ neque. θέλημα⁶ voluntas; hīc fere: desiderium.
 40 σάρξ σαρκός ἡ caro. ἐ-γεννήθησαν γεννώω geniti (nati) sunt; l. v.
 40 antiquiss⁸ ὅς... ἐ-γεννήθη intellegit v. 13 de origine aeterna Verbi
 40 (et frt simul de origine temporali virginea Christi). || σάρξ ex usu
 14 biblico = homo. ἐ-σκήνωσεν habitavit σκηνῶν tabernaculum figo. 82

- Hanc vocem Io adhibet alias de sola commoratione Dei; cf Ex 40, 34. ἐ-θεασάμεθα aor. θεάομαι video. μονο-γενής^s uni-genitus. ὡς sicut comparative; vel causaliter = « utpote ». παρά cum gen. ab (apud personas) indicat fontem unde est Verbum et gloria eius. πλήρης^s hell. indeclinabile, pt esse nom. (ad ὁ Λόγος) vel acc. (ad δόξαν) vel potius gen. (ad μονογ.). χάρις -ιτος ἡ gratia, favor, benignitas Dei. ἀληθεῖα veritas, hic illa Dei revelatio quam Christus nobiscum communicavit verbis, opere, vitā; phrasis: χάρις κ. ἀλ. admonet de hebr. *hesed w' 'emet*, quae phrasid Deo solent applicari et intellegi de Eius benigna erga promissiones suas fidelitate. || μαρτυρεῖ praes. connotat indefectibilem validitatem huius testimonii, sicut et pf quod sequitur. κέ-κραγεν pf² κράζω clamo; pf iam cl. sensu praesentis adhibetur. οὗτος ἦν: hic erat de quo dixi = hunc intellexi cum dicerem. εἶπον λέγω dixi². ὁπίσω μου post me (de tempore). ἐρχόμενος v. 9. ἔμ-προσθέν μου ante me (de dignitate). γέ-γονεν v. 3: a primo instanti existentiae Eius creatae dignitate me superavit. πρώτος loco πρό-τερος 114. μου gen. compar.: quia prior me erat: de prae-existētia. || πλήρωμα^s plenitudo. ἐ-λάβομεν λαμβάω ac-cepimus². καί et quidem. ἀντί c. gen. « pro » in compensatione; in substitutione: loco alterius recedentis; in serie et successione; ita frt hic: gratiam gratiae succedentem. || δευτ frt solam alteram partem (ἐγένετο) spectat: sem. coord¹ loco subord¹: nam cum (advers.) lex ... data sit, gratia ... facta est. ἐ-δόθη δίδωμι data est. || ἑώρακεν pf ὁράω video. ὡποτε umquam. μονογενής v. 14. ὦν ptc εἰμι; frt atemporaliter: de praesentia quae Eum spectat. εἰς loco ἐν 71 s; vel: reclinatus in ... κλόπος sinus (ad quem reclinare pt qui mensae accumbens dexter est: positio familiaris intimitatis, apta ad communicanda secreta cf 13, 23 s). ἐξ-ηγήσατο 19 aor. -ηγέομαι e-narro, explico. || δευτε quando. ἀπ-ἐ-στειλαν ἀπο-στέλλω miserunt. ἱερεύς^s sacerdos. ἐρωτήσωσιν conī. aor. ἐρωτάω interrogo. || ὡμο-λόγησεν aor. ὡμο-λογέω idem dico, consentio, 21 profiteor. ἠρνήσατο aor. ἀρνέομαι nego. δευτε = « : »: || ἠρώτησαν interrogaverunt. ἀπ-ε-κρίθη aor. dep. (loco medii 173) ἀπο-κρί-νομαι respondeo; ad formulam Ioannaeanam 258 s. || εἶπαν (loco -ον 333) λέγω dixerunt². ἀπό-κρισις^s responsum. δῶμεν conī. aor² δίδωμι do. πέμψασιν ptc aor. πέμπω mitto. περι σε-αυτοῦ de te 23 (ipso). || ἔφη φημί dicebat. βο-ῶντος βοάω clamantis. ἔρημος ἡ (scil γῶρα) desertum. εὐθύναιε imptv aor. εὐθύνω rectum (εὐθύς) 24 facio. καθώς sicut. || ἀπ-ε-σταλλέμενοι v. 6; sine artic.: aliqui missi 25 erant ex numero pharisaeorum. || τί cur. βαπτίζεις baptizas -ίζω sub-mergo. εἰ si revera, sicut dicis; cond. « realis » 277 ss. οὐδέ neque. || ἀπ-ε-κρίθη v. 21. ἐν instr. hebr. 89. ὕδωρ ὕδατος τό aqua. μέσος medius. στήθει stat (loco ἔστηκεν 337). οὐδατε (loco 27 ἵστε 332) pf-praes. οἶδα scio. || ὁπίσω μου ἐρχ. v. 15. ἀξίος dignus. ἐνα loco inf. 286. λύσω conī. aor. λύω solvo. ἑμάς ἑμάντος ὁ lorum, corrigia ὑπό-δημα^s quod sub-ligatum (δέω) est, solea, 28 sandalium. || ἐ-γένετο v. 3 πέραν c. gen trans ultra, in litore

- opposito. δε-που loco οὗ 163 s ubi. || ἐπ-αύριον adv. cras τῇ ἐπ. 29 (scil ἡμέρῃ) postridie. βλέπει videt. πρὸς αὐτὸν neglectus pron. ref¹ 156 ss. ἴδε imptv aor² ὁράω video. ἀμνός agnus. ἀβρων ptc αἴρω tollo (ptc praes. loco fut. 207?): qui auferit, amovet, delet. ἡ ἀμαρτία art. gener.: quidquid peccati est. || ὑπέρ loco περί 30 69. ἐγὼ etiam sine emphasi 147. ὁπίσω... ἔμπροσθεν... γέγονεν... πρῶτος v. 15. || κἀγὼ = καὶ ἐγὼ. ἤδειν plqpf ad pf-praes. οἶδα: 31 noveram. φανερωθή conī. aor. pass. -ρωῶ manifestum facio. ἤλ-θον v. 7. βαπτίζων frt loco ptc fut. 207: ad baptizandum v. || ἐ-μαρύρησεν aor. v. 7. δευτε = « : ». τε-θέαμαι pf v. 14. κατα-βαίνων ptc neutr. -βαίνω de-scendo. ὡς sicut. περιστερά columbia. ἔ-με-νεν μένω mansit. ἐπ' (= ἐπί) αὐτὸν super eum; acc. loco gen. vel dat. non premendus cf 71. || πέμψας v. 22. ἐφ' = ἐπί. ὃν ἄν c. 33 conī. de futuro 232. ἰδης conī. aor² v. 29. μένον ptc neutr. βαπ-τίζων v. 31. || ἑώρακα v. 18. με-μαρτύρηκα pf 209; frt servilis 34 versio pf¹ hebr. quod stare pt pro praesente: attestor. || πάλιν 35 iterum. εἰστέθειν plqpf ad pf-praes. ἔστηκα (ἵσταμαι) sto. || ἐμ-βλέψας ptc aor. -βλέπω in-spicio, re-spicio. περι-πατοῦντι ptc dat. -τέω (circum)-ambulo. || ἤκουσαν ἀκούω τινός audiverunt. 37 λαλοῦντος ptc gen. λαλέω loquor. ἠκολούθησαν aor. ἀκολουθεῖω sequor. || στραφεῖς στρέφω conversus². θεασάμενος ptc aor. v. 14. 38 ἀκολουθοῦντας ptc. ζητεῖτε -τέω quaeritis; exspectaveris: quid desideratis? vox aram. δευτε significat simul: quaerere et desiderare, velle cf 4, 23. 27; 7, 4. εἶπαν v. 22. ῥαββί hebr: magister mi. λέγεται dicitur = significat (hebr.). μεθ-ερμηνεύμενον ptc pass. -νεύω ex una lingua in alteram transfero (μετα-), interpreter. ποῦ ubi? μένεεις manes, commoraris. || ἔρχεσθε imptv v. 9. δεψοθε 39 fut. med. ὁράω: videbitis. ἤλθον v. 7. εἶδον ὁράω viderunt². μένει tempus et modus ex or. directa 241. παρ' αὐτῶ apud eum. ἐ-μειναν v. 32. εἰ δεκάτη circa decima. || εἷς unus pro ἕτερος al-ter 116. ἀκουσάντων ptc aor. v. 37. παρά c. gen. ab (apud personas). ἀκολουθήσαντων ptc aor. v. 37. || εὐρίσκει σκω invenit. 41 πρώτων (ut) primogenit; connotat alios; 1. v. πρώτος = πρότερος 114: ut prior; connotat alterum, Iohannem, qui et ipse fratrem suum invenit. ἰδεις v. 11. εὐρήκαμεν pf -ρίσκαω. || ἤγαγεν ἄγω 42 dixit². ἐμ-βλέψας v. 36: intuitus. κληθήση καλέω vocaberis. ἐρ-μηνεύεται pass. -νεύω interpreter. || ἡθέλησεν (ἐ)θέλω voluit; 43 decrevit (et coepit). ἐξ-ελάθειν inf. aor² -ερχομαι ex-eo. ἀκολού-θει imptv. || ὃν = de quo; constr. hebr. verborum dicendi. ἐ-γρα-ψεν γράφω scripsit. || δύναται: -ομαι possum. ἔρχου imptv. ἴδε 46 v. 29. || εἶδεν v. 39. ἀληθῶς (-θής)^s vere. δόλος (esca piscibus 47 projecta) dolus, fraus; phrasid « in quo fraus non est » hebr. pro: sine fraude. || πόθεν unde? γινώσκεις: -οκω cognosco; sed etiam: 48 novi, scio. || ἀπ-ε-κρίθη v. 21. πρὸ τοῦ c. acc. c. inf. priusquam. 49 φωνῆσαι inf. aor. φωνέω voco. ἔντα ptc acc. εἰμι. ὑπ' c. acc. etiam de quiete; cf 71. συκῆ ficus arbor. || ὑπο-κάτω c. gen. loco 50 ὑπὸ 59. πιστεύεις credis. μερίζω = μερίζω (μέγας) maiora. τοῦ gen. compar.: quam haec. ὁψη fut. μεγ. 2 pers. ὁράω. ||